

Sár af völdum slyss

Sár eru skilgreind á marga vegu eftir legu, umfangi og dýpt sársins og áverka á innri vefi.

Húðin er stærsta líffæri mannlíkamans. Hún ver líkamann gegn áreiti ytra umhverfis svo sem bakteríum, tekur þátt í hita- og vökvastjórnun líkamans og er mikilvægt skynfæri.

Það er mikilvægt að leita alltaf bestu leiða við að láta sár gróa. Þegar hinn slasaði kemur á slysaveild er strax metið hversu djúpt sárið er og með hvaða hætti er best að loka því.

Mikilvæg símanúmer:

Slysa- og bráðadeild Landspítala í Fossvogi

Sími: **543-2000**

Endurkomudeild G-3 Landspítala í Fossvogi

Sími: **543-2040**

ÚTGEFANDI:
LANDSPÍTALI - HÁSKÓLASJÚKRAHÚS
SLYSA- OG BRÁÐASVIÐ - JÚNÍ 2003

HÖFUNDAR:
STARFSFÓLK
SLYSA- OG BRÁÐADEILDAR
OG ENDURKOMUDEILDAR

HÖNNUN:
GAGNASMIÐJA/AV

LJÓSMYND: MBL.IS

Sár og sárameðferð

Meðferð á slysa- og bráðadeild

Meðferðin byggir á:

- Nákvæmum upplýsingum um slysið.
- Líðan hins slasaða.
- Skoðun og mati á áverkanum.
- Almennu heilsufari hins slasaða.

Deyfing

Til eru nokkrar aðferðir við deyfingu sára. Algengast er að sprautað sé deyfingu í eða kringum sárið en í sumum tilvikum er notuð deyfing í krem- eða úðaformi.

Sárameðferð

Byrjað er á því að hreinsa sárið og er þá ýmist notað kranavatn eða saltvatn. Óhreinindi og aðskotahlutir eru fjarlægðir. Sárið er skoðað og kannað hvort orðið hefur innri skaði. Í slíkum tilvikum getur þurft frekari aðgerðar við. Sum sár eru snyrt áður en þeim er lokað.

Tilgangur sáralokunar:

- Draga úr sýkingarhættu.
- Minnka eða stöðva blæðingu.
- Flýta því að sárið grói.
- Minnka líkurnar á því að ör myndist.

Sárum er lokað með saumum, sáraplástrum, sáralími, sárahefti eða umbúðum.

Stífkrampabólusetning

Ef sárið er bit af völdum manna eða dýra eða ef jarðvegur eða dýraúrgangur hefur komist í það getur þurft að bólusetja hinn slasaða gegn stífkrampa.

Sýklalyf

Það telst til undantekninga að sýklalyf séu gefin sem fyrirbyggjandi meðferð.

Verkir

Fyrstu 12 - 24 klukkustundirnar er eðlilegt að finna fyrir sviða í sárinu. Ef blæðir í vefina í kring getur verið þrýstingsverkur í kringum sárið í 1 - 2 sólarhringa.

Verkjalyf sem hægt er að fá án lyfseðils í lyfjabúðum má taka í ráðlögðum skömmtum. Verkir eiga að minnka og vera að mestu horfnir eftir 1 - 2 sólarhringa. Aukist þeir er rétt að hafa samband við slysa- og bráðadeild.

Umbúðir

Til eru fjölmargar gerðir sáraumbúða.

Hlutverk þeirra er að:

- Hlifa sárinu fyrir utanaðkomandi áhrifum.
- Hlifa umhverfinu fyrir blóði og vessa.
- Gefa stuðning með spelkum.
- Skapa þrýsting til að hindra blæðingu.
- Draga til sín blóð og vessa úr sárinu.
- Halda réttu hita- og rakastigi svo að sárið grói.
- Draga úr óþægindum.

Ráðleggingar og eftirlit heima

Sár eru meðhöndluð á misjafnan hátt eftir eðli þeirra, orsökum, staðsetningu, dýpt, innri skaða, lækni meðferð, aldri og almennu heilsufari einstaklingsins. Ráðleggingar eru því mismunandi.

Hreyfing og hollusta

Rétt er að hafa hægt um sig fyrsta sólarhringinn. Almenn hreinlæti, hófleg hreyfing og holl fæða hafa jákvæð áhrif á það hvernig sárin gróa.

Umgengi við sár og umbúðir

Mikilvægt er að hugsa vel um umbúðirnar, halda þeim hreinum og skipta um þær samkvæmt ráðleggingum. Ef blæðir eða vessar í gegnum umbúðirnar, þær gegnblotna, eru of þröngar eða of lausar er ráðlegt að hafa samband við slysa- og bráðadeild. Vaxandi verkir, sláttur í sárinu, hiti, roði, bólga eða graftarvessi eru einkenni sýkingar. Ef þessi einkenni koma fram er nauðsynlegt að láta skoða sárið aftur.

Saumarnir teknir úr

Saumarnir eru oftast fjarlægðir eftir 7-10 daga. Í flestum tilvikum er það gert á heilsugæslustöð nema annað sé ráðlagt.

Hvenær er sárið fullgróið?

Sár gróa mishratt eftir eðli þeirra, staðsetningu og dýpt og eftir aldri og heilsufari einstaklingsins. Sár eru almennt talin fullgróin eftir 10-12 vikur. Örið hefur fengið endanlegt útlit eftir u.þ.b. 1 ár.